A szórványlelkész.

A szórványgondozó lelkipásztorról szólva, beszélni szeretnék először a szórványgondozó lelkipásztor helyzetéről, másodszor felkészültségéről és harmadszor speciális feladatairól.

I.

Amidőn a szórványlelkész kérdéseivel és működési lehetőségével, egyben kötelezettségeivel foglalkozunk, le kell elsősorban is azt szögeznünk, hogy a szórványlelkész helyzete sokban különbözik a nagytömegű és tömör lakosságú egyházközségek lelkészeinek helyzetétől. Hogy a szórványlelkész munkakörét és kötelező tevékenykedéseit meglássuk, elsősorban bele kell néznünk abba a nagy különbségbe, amely a két lelkész körülményeit meghatározza. Ismernünk kell a szórványlelkész helyzeti adottságait és nehézségeit. Ezek alkotják a keretét a szórványlelkész működésének.

Ismeretes, hogy a szórványlelkész olyan egyházközség lelki vezetője, ahol vagy régi, nagy egyházközség roncsai, maradványai vannak meg, vagy kialakuló félben levő egyházközségben pásztorizál. Mindkét esetben a lélekszám elenyészően csekély és erre a kevés lélekszámú közösségre óriási súllyal nehezedik a hatásaival befolyásoló idegen egyházközség, amely sokszor még nemzetiségben is különbözik a szórvány tagjaitól.

Egészen más a munkalehetőség akkor, ha a szórványlelkész helyben lakik, vagy pedig távol az egyházközségtől. Mindkét esetben azonban híveivel együtt kisebbségben van. A politikai községben mindig a nagyobb egység szava érvényesül, ami az öntudat fejlődésére káros hatással van. Ugyancsak a kisebbség következménye az is, hogy rendesen anyagi helyzetük tekintetében is alulmaradnak a többség anyagi helyzetének átlagától. Fennállván az az eset, hogy a lelkész másik községből látogatja a híveket, a munka mennyiségét emeli, úgyanakkor annak eredményét csökkenti. Ennek csak az állandó személyes kapcsolattal lehet elejét venni. A szórványlelkész állandó anyagi gondokkal küzd. Sokkal kevesebb a jövedeleme, mint a kiadása, pedig éppen ő az, akinek családján kívül még sokan vannak, akikről valósággal gondoskodni, vagy akiket legalább is segíteni kell. Tudott dolog, úgyanis, hogy a szórványlelkész egyházközsége híveitől sohasem szabad kérjen semmit, azoknak mindig adni kell. A lelki tanácsokon kívül vállalni kell a hívek ügyes-bajos dolgait, ami szintén kiadással, áldozathozatallal jár. Szórványlelkész állandó lelkigyötrődések közepette él, hiszen időről-időre látnia kell, hogy a megmenthetetlen értékek egymásután kallódnak el és vesznek bele a befolyásával domináló többségi egyházba, vagy népfajba.

II.

A szórványgondozó lelkipásztornak tudományosan és lelkileg is fel kell készülnie a szórványgondozói munkára. Itt elsősorban gondolok arra, hogy a szórványgondozó lelkipásztornak ismernie kell a gyülekezetét. Tudnia kell, hogy milyen elemekből van összetéve, milyen hagyományok kötik az egyházhoz, melyből valamikor kiszakadt, hogy erre tudjon építeni. Megtörtént már az, hogy a szórványgondozó lelkipásztor semmi eredményt nem tudott elérni, mert a hívek előtt idegen volt, aki nem ismerte lelküknek a régi egyházhoz kötő szálait. A szórványgondozó lelkipásztornak ismernie kell, hogy melyek azok az akadályok, melyek nemcsak az evangélium befogadását akadályozzák, de akadályai annak is, hogy a lelkész és hívei között lelki közösség jöjjön létre. Ha bizalmatlanság van, mi az oka ennek és hogy lehet eltüntetni. A szórványgondozónak ismernie kell magát a szórványlelket. Hogyan gondolkozik a lelkészről? Mit vár tőle, a munkájától, a maga hivatásától és a különböző körülmények között tanusított magatartásától?

A szórványgondozó lelkipásztornak ismernie kell a bibliát. Nem egyszerűen csak ismerni, hanem látni a bibliában azokat az üzeneteket, melyek a szórványgyülekezetek számára különösen szólnak. Mit mond az evangélium ezeknek ebben a helyzetben? Van-e szava hozzájuk? A szórványgondozó lelkipásztornak úgy kell ismernie a bibliát, hogy számolva a szórványban lakó hívek minden tulajdonságaival, úgy tudja azt átadni nekik, hogy ismerjék fel, hogy az éppen az ő könyvük.

Az már egészen természetes, hogy a szórványgondozó lelkipásztornak élnie kell az evangéliummal. Olvasnia és vigasztalást merítenie belőle akkor, mikor munkájának semmi eredményét nem látja. Ha valakit fenyeget a csüggedés veszélye, úgy elsősorban a szórványlelkészt fenyegeti. Itt kell igazán tudni, hogy a mi dolgunk a vetés és noha mi teljes erőnkkel azon fáradozunk, hogy bő aratás legyen, az aratás mégsem a mi dolgunk, hanem az Istené.

A szórványgondozó lelkipásztornak tudnia kell a munka egyházi és nemzeti vonatkozását. Vannak szórványlelkészek, akik az egész munkát csak nemzeti vonatkozásban nézik és egyházi vonatkozását egyáltalán nem tartják fontosnak. Vannak olyanok, akik semmi mást nem várnak a szórványgondozó lelkésztől, csak az egyházi vonatkozás hangoztatását. A szórványgondozó lelkipásztornak világosan kell látni ebben a helyzetben és öntudatosan kell az Isten evangéliuma átadásának ügyét képviselnie. Szerintem sokkal jobb, ha a lelkipásztor, aki tisztán látja mindkét vonatkozásnak fontosságát, a munka egyházi vonatkozásából indul ki. Ezzel megóvja a munkát az elsekélyesedéstől, eltévelyedéstől és célja elveszítésétől. A szórványgondozó lelkipásztornak ismernie kell mindazokat az eredményeket, melyeket a szórványdogmatika, szórványpsychológia, szórványpásztoráció, szórványigehírdetés elmélete és a szórványpedagógia nyújt.

Amellett, hogy a szórványgondozó lelkipásztor bibliaolvasó, magáért és szórványáért imádkozó ember, fontos az is, hogy ismerje a szórványgondozás irodalmát. Állandóan kísérje szemmel az eddig

elért eredményeket, hogy ezeket munkájában felhasználhassa. A szórványgondozó lelkipásztornak tudományosan és lelkileg egyaránt fel kell készülve lennie erre a munkára.

III.

Ezután még nehány szóban a szórványlelkipásztor speciális feladatairól szeretnék beszélni. Itt megint nem az a feladatom, hogy e helyen ezeket a feladatokat bőven kifejtsem, mert akkor egész évi megbeszélésünket kellene elismételnem. Nehány gyakorlati dologra szeretném a figyelmet felhívni.

Mindenek előtt a lelkipásztor erkölcsi jelleméről akarok beszélni. Ennek kifogástalannak kell lennie. A szórványgondozó lelkipásztornak nagyon komolyan meg kell fontolnia azt, hogy neki nincs kikből veszíteni. A lelkész erkölcsi magatartásával 10—20, esetleg több hívét elveszíti, a gyülekezet élete még akkor is zavartalanul folyik, de ha a szórványlelkész szájrakapott erkölcsi élete ragad ki a gyülekezetből 10—20 embert, akkor már nincs kivel végezze tovább" a gyülekezeti munkát.

Másodszor a szórványlelkipásztor kövessen el mindent, hogy maga és a szórványközösség tagjai között a legbensőbb kapcsolatot hozza létre. Ezért legyen figyelmes, előzékeny híveivel szemben. Ne húzódozzék vissza, ha tanácsot kérnek tőle, sőt minden alkalmat ragadjon meg, hogy tanáccsal szolgálhasson. A családok, gyermekek sorsával szemben legyen érdeklődő és azok életét komolyan is gondjaiba vegye. A hívek látogatása szintén nagyon komoly feladatát kell képezze. A szórványban lehetőleg mindíg máshoz szálljon és amikor kimegy istentiszteletet tartani, sohase feledkezzék meg a családok meglátogatásáról. De ne csak ő látogassa a híveit, hanem szoktassa rá őket arra, hogy amidőn azok falujában megfordulnak, szintén keressék fel őt. Csak így tud a lelkész belső kapcsolatot létesíteni szórványban lakó híveivel.

Harmadszor a szórványlelkésznek a két gyülekezetet, az anya és a szórványgyülekezetet kapcsolatba kell hoznia egymással. Lehetőleg szoktassa rá a szórványlelkész híveit, hogy azok az anyagyülekezetekben tartandó istentiszteleten is résztvegyenek. Az ott rendezendő ünnepélyekbe is áldásos a szórványhívek bevonása. Célszerű közös ünnepélyeknek a rendezése, vagy az anyaegyház nehány tagjának, presbiterének kirándulása a szórványhívek közé. Igy tudja a lelkész nemcsak saját magát, hanem nagy gyülekezetét is a szórványgyülekezettel kapcsolatba hozni, ami munkájának a sikerét még inkább biztosítja.

A szórványlelkipásztornak, ha feladatát komolyan veszi és eredményt akar elérni működése helyén, akkor ismernie kell adott helyzetét, komolyan kell készülnie munkájára és speciális feladatait tisztán kell látnia.

Ezeket gondoltam a szórványgondozó lelkipásztor helyzetéről, felkészültségéről és feladatairól röviden elmondani.

Nagy Sándor.